

Niežai: ką reikia žinoti susirgus šia liga?

Niežai – liga, kurią sukelia niežinės erkės. Paprastai ši liga pasireiškia niežuliu, kuris ypač suintensyvėja naktį, ir odos išbėrimais. Labiausiai paplitęs mitas, kad niežai – gėdinga nevalyvų skurdžių liga. Miestiečių sąmonėje niežais serga tik vargetos ir nevalos. Išties niežinės erkės prietarų nepaiso. Jos pasiruošusios apsigyventi ant bet kieno odos, nesvarbu – vargetos ar topmodelio. Žinoma, tie, kurie naudojami asmeniniu transportu, ir apskritai kuo mažiau susiduria su žemiausia visuomenės klase, mažiau rizikuoja užsikrėsti niežais.

Tačiau šia liga gali susirgti bet kas ir higienos paaisymas čia niekuo dėtas. Reguliarus prausimasis kvepiančiu muilu ir šluostymasis švelniu rankšluosčiu, o taip pat vengimas naudotis svetimais daiktais užkrato tikimybę sumažina, bet visiškai jos nepašalina.

Kaip užsikrečiama niežais?

Niežais gali užsikrėsti kiekvienas, dažniausiai – asmenys iki 17 m. amžiaus. Daugiausiai niežų atvejų registruojama rudenį ir žiemą, mažiausiai – vasaros metu. Niežais galima užsikrėsti nuo sergančiojo žmogaus artimo kontakto būdu (per prisilietimus) – šeimoje, kolektyvuose, darbovietėse, pirtyse (sveikinantis, liečiantis, lytinio kontakto metu), taip pat per užkrėtus drabužius, rankšluosčius, patalynę, žaislus, pinigus bei kitus buitines daiktus. Užsikrėtus niežais, ligos simptomai pasireiškia po vienos ar dviejų savaičių, kartais ir vėliau. Sergantis asmuo gali platinti niežines erkes nuo užsikrėtimo momento iki sėkmingo gydymosi pabaigos. Niežais galima užsikrėsti pakartotinai.

Kokie niežų simptomai?

Pagrindinis niežų simptomas yra odos niežėjimas, ypač varginantis nakties metu – atsigulus į lovą ir sušilus. Odos niežėjimas atsiranda dėl didelio jautrumo ir reakcijos į niežų erkes, jų išmatas ir kiaušinėlius. Niežėjimo intensyvumas priklauso nuo parazitų gausos ir individualių žmogaus organizmo savybių, nervų sistemos. Niežų erkių takeliai (ploni, pilkšvos-rusvos spalvos, 2–15 mm ilgio, iškilę vingiuoti tuneliai, kuriuose erkė deda kiaušinėlius) geriausiai matomi plaštakų šonuose, ant pirštų, delnų ir padų.

Tipiškose vietose randami bėrimo elementai: nedideli 2–3 mm skersmens mazgeliai ar pūslelės, dažnai su nukasymo žymėmis ir šašeliais. Tipinės niežų bėrimo vietos yra šios: tarpupirščiai, šoniniai pirštų, lenkiamieji riešų, tiesiamieji alkūnių paviršiai, pažastys, mentės, juosmuo, pilvo sritis, vidiniai šlaunų paviršiai, sėdmenys, krūtys (apie spenelius, ypač moterims), vyrams – genitalijos (kapšelio oda, varpos sritis). Mažiems vaikams ir kūdikiams dažniausiai pažeidžiama plaukuotoji galvos dalis, veidas, delnai, padai, rankų pirštai bei tarpupirščiai. Vaikams matoma ryškesnė odos uždegiminė reakcija nei suaugusiesiems, be to, dažniau pasitaiko bėrimas pūslelėmis, pustulėmis ar net pūslėmis. Vyresniems žmonėms gali ir nebūti niežtinčio bėrimo, bet

išsausėja oda, atsiranda storų šašų. Tipiški niežai pasireiškia klasikiniiais simptomais su būdingais bėrimais ir urveliais odoje. Odos bėrimų gali būti labai daug arba mažai, dažnai jie būna nežymūs ir juos sunku pastebėti, ypač tiems, kurie laikosi asmens higienos reikalavimų ir kurių stipri imuninė sistema.

Kaip diagnozuojami niežai?

Tikslią diagnozę gali nustatyti gydytojas, remdamasis ligos simptomais ir pasitelkdamas kitus diagnostikos metodus diagnozei patvirtinti – odos nuogradų mikroskopiją. Niežų erkę galima pamatyti ir dermatoskopu.

Kokios galimos komplikacijos užsikrėtus niežais arba ilgai jų negydant?

Sergant niežais dažnai prisideda antrinė stafilokokinė infekcija. Nuolatinis kasymasis ir dirginančių medikamentų nuo niežų vartojimas gali sukelti odos uždegimą bei použdegiminę pigmentaciją. Negydant niežų, ilgainiui intensyvus odos niežėjimas gali sukelti nervines-psichologines problemas, turinčias įtakos gyvenimo kokybei.

Kokios prevencinės priemonės padeda išvengti šio susirgimo?

Norint išvengti niežų, privalu laikytis asmens higienos taisyklių. Vėliau, pagrindinė profilaktikos priemonė yra kuo ankstyvesnis ligos išaiškinimas ir visų ligonių (pvz., vienoje šeimoje ar kolektyve) gydymas vienu metu. Šeimoje, vienam šeimos nariui susirgus niežais, visi artimai bendravusieji turi pasitikrinti pas odos specialistą ir, esant reikalui, gydytis nuo niežų. Ypač svarbu laiku diagnozuoti niežus vaikų kolektyve ir izoliuoti sergančiuosius bei turėjusius tiesioginį sąlytį su ligoniu nuo sveikų vaikų. Sergantis niežais asmuo namuose turi turėti asmeninį rankšluostį, lovos skalbinius ir atskirą nuo kitų šeimos narių miegamąją vietą.

Parengė VSP specialistė Aušra Pakštienė, remiantis

www.smlpc.lt medžiaga